НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

вул. Московська, 8, корпус 30, м. Київ, 01010, тел.: (044) 280-40-95, 254-23-31

E-mail: info@nssmc.gov.ua, сайт: www.nssmc.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37956207

від_____20___р. № _____ На №_____від _____20___р.

Про результати розгляду
запиту

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – Комісія, НКЦПФР) розглянула лист та додатково до листа Комісії в межах компетенції повідомляє.

Щодо питання 1

Відповідно до стаття 177 Цивільного кодексу України об'єктами цивільних прав є речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і нематеріальні блага.

Згідно абзацу першого частини першої статті 181 Цивільного кодексу України до нерухомих речей (нерухоме майно, нерухомість) належать земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення.

Згідно статті 190 Цивільного кодексу України майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки.

Майнові права є неспоживною річчю. Майнові права визнаються речовими правами.

Статтею 184 Цивільного кодексу України передбачено, що річ є визначеною індивідуальними ознаками, якщо вона наділена тільки їй властивими ознаками, що вирізняють її з-поміж інших однорідних речей, індивідуалізуючи її.

Речі, визначені індивідуальними ознаками, є незамінними.

Річ є визначеною родовими ознаками, якщо вона має ознаки, властиві усім речам того ж роду, та вимірюється числом, вагою, мірою.

Річ, що має лише родові ознаки, є замінною.

Відповідно до частини другої статті 13 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», на кожний об'єкт нерухомого майна під час проведення державної реєстрації права власності на нього вперше у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно прав відкривається новий розділ та формується реєстраційна справа, присвоюється реєстраційний номер об'єкту нерухомого майна.

Згідно першої та другої частин статті 15 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», реєстраційним номером об'єкта нерухомого майна є індивідуальний номер, який присвоюється кожному індивідуально визначеному об'єкту нерухомого майна при проведенні державної реєстрації права власності на нього вперше, не повторюється на всій території України і залишається незмінним протягом усього часу існування такого об'єкта.

У разі переходу права власності на об'єкт нерухомого майна або зміни відомостей про об'єкт нерухомого майна його реєстраційний номер не змінюється, крім випадків, передбачених статтею 14 цього Закону.

Таким чином, у разі здійснення державної реєстрації права власності на об’єкт нерухомого майна, вважаємо, що такий об’єкт та майнові права на нього наділені індивідуальними ознаками.

Щодо питань 2-3

Чинною частиною першою статті 1 Закону про ринки капіталу передбачено, що цей Закон регулює відносини, що виникають під час емісії, обігу, викупу цінних паперів та виконання зобов’язань за ними, укладання і виконання деривативних контрактів, заміни сторони деривативних контрактів та вчинення правочинів щодо фінансових інструментів на ринках капіталу, а також відносини, що виникають під час провадження професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках.

З огляду на вищезазначене, дія Закону про ринки капіталу поширюється на всі деривативні контракти, в тому числі на поставні форвардні контракти, базовим активом якого є об’єкти нерухомості та/або майнові права на такі об’єкти нерухомості.

При цьому звертаємо увагу, що 05.08.2021 набрав чинності Закон України від 30.06.2021 № 1587-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи».

Щодо питань 4,5

Частиною першою статті 31 Закону про ринки капіталу визначено, що деривативний контракт це договір, умови якого передбачають обов'язок однієї або кожної із сторін такого договору щодо базового активу та/або умови якого встановлюються залежно від значення базового показника, а також можуть передбачати обов'язок проведення грошових розрахунків.

Частиною третьою статті 31 Закону про ринки капіталу встановлено, що за наявністю зобов'язання щодо передачі базового активу деривативні контракти є поставними, розрахунковими або змішаними, де поставний деривативний контракт це деривативний контракт, що передбачає передачу базового активу однією або кожною із сторін.

Відповідно до частини четвертої статті 31 Закону про ринки капіталу деривативні контракти за типом базового активу та/або базового показника поділяються, зокрема, на такі види:

товарні деривативні контракти – це деривативні контракти, базовим активом яких є продукція чи інший товарний деривативний контракт або базовим показником яких є ціна на продукцію, послуги, роботи чи товарний індекс (ціна на декілька видів продукції);

інші деривативні контракти – це деривативні контракти, базовим активом яких є право вимоги, інший деривативний контракт (крім деривативних контрактів грошового ринку, товарних або фондових деривативних контрактів), інше майно, що визначається базовим активом у нормативно-правових актах Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, або базовим показником яких є показники статистичної інформації (що визначаються незалежно від сторін деривативного контракту), фізичні, біологічні, хімічні показники стану навколишнього природного середовища, інші показники, що визнаються базовими показниками у нормативно-правових актах Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також деривативні контракти, що поєднують ознаки декількох видів деривативних контрактів, визначених цією частиною, та деривативні контракти, що не можуть бути віднесені до інших видів деривативних контрактів, визначених цією частиною.

Відповідно до частини другої статті 2 Закону про ринки капіталу термін «продукція» вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про товарні біржі».

Статтею 2 Закону України «Про товарні біржі» зазначено, що продукція це сільськогосподарська продукція, деревина, мінерали, паливно-енергетичні ресурси, сировина, метали, дорогоцінне каміння, матеріальна продукція рибальства, паливної, хімічної, легкої, харчової та інших галузей промисловості, а також інші споживані речі, визначені родовими ознаками.

Положеннями статей 179, 184 Цивільного кодексу України визначено, що річчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки. При цьому, річ є визначеною індивідуальними ознаками, якщо вона наділена тільки їй властивими ознаками, що вирізняють її з-поміж інших однорідних речей, індивідуалізуючи її. Речі, визначені індивідуальними ознаками, є незамінними. Річ є

визначеною родовими ознаками, якщо вона має ознаки, властиві усім речам того ж роду, та вимірюється числом, вагою, мірою. Річ, що має лише родові ознаки, є замінною. Таким чином, індивідуально визначеною річчю є річ єдина у своєму роді, яка вирізняється від інших своїми неповторними ознаками та виділена із загальної маси речей даного роду, а родовими називаються речі, яким належать єдині родові ознаки, і вони вимірюються числом.

Враховуючи викладене, вважаємо, що об’єкти нерухомості та/або майнові права на такі об’єкти нерухомості відносяться до поняття «продукція» в частині продукції будівельної галузі.

Враховуючи, що товарні деривативні контракти – це деривативні контракти, базовим активом яких є продукція чи інший товарний деривативний контракт або базовим показником яких є ціна на продукцію, послуги, роботи чи товарний індекс (ціна на декілька видів продукції), вважаємо, що відповідно до Закону про ринки капіталу деривативний контракт, базовим активом якого є об’єкти нерухомості та/або майнові права на такі об’єкти нерухомості, відносяться до товарних деривативних контрактів.

Щодо питання 6

Статтею 7 Закону про ринки капіталу визначені критерії віднесення деривативних контрактів до фінансових інструментів, що не є фінансовими інструментами, іншого деривативного фінансового інструменту.

Враховуючи норми зазначеної статті вважаємо, що деривативні контракти, базовим активом яких є майнові права на нерухоме майно, підпадають під дію Закону про ринки капіталу та є фінансовими інструментами за категорією інструментів, базовим активом яких є продукцію.

Щодо питання 7

Пунктом 13 частини дванадцятої статті 36 Закону про ринки капіталу зазначено, що деривативні контракти, які є фінансовими інструментами, та правочини щодо фінансових інструментів повинні вчинятися за участю або посередництвом інвестиційної фірми, крім випадку, зокрема, укладення поза організованими ринками капіталу товарних деривативних контрактів, передбачених частиною шістнадцятою статті 44 цього Закону.

Частиною тринадцятою статті 36 Закону про ринки капіталу зазначено, що деривативні контракти, які є фінансовими інструментами, та правочини щодо фінансових інструментів, вчинені без участі (посередництва) інвестиційної фірми, крім випадків, передбачених частиною шостою цієї статті, є нікчемними.

Частинами шістнадцятою і сімнадцятою статті 44 Закону про ринки капіталу визначено, що у разі дотримання всіх умов, зазначених у частині сімнадцятій статті 44, не є професійною діяльністю на ринках капіталу:

1) діяльність з укладення товарних деривативних контрактів з власної ініціативи, від свого імені та за власний рахунок;

2) діяльність з укладення товарних деривативних контрактів за рахунок та від імені клієнтів або за рахунок клієнтів, але від свого імені за умови, що такими клієнтами є особи, які в рамках провадження основної діяльності зазначеними юридичними особами є їх постачальниками та/або споживачами товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) такими юридичними особами.

Зазначена у пунктах 1 і 2 частини шістнадцятої статті 44 Закону про ринки капіталу діяльність може провадитися за таких умов:

1) здійснене протягом фінансового року укладення таких деривативних контрактів (кожного окремого деривативного контракту, а також всієї сукупності таких деривативних контрактів) не є здійсненням такими особами операцій, що становлять їх основну діяльність або основну діяльність групи компаній (материнської компанії та її дочірніх компаній), до якої належать такі юридичні особи;

2) особи, які провадять таку діяльність, не використовують високочастотну торгівлю для цілей укладення товарних деривативних контрактів;

3) особи, які провадять таку діяльність, повідомили Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку у встановленому нею порядку та строки про намір здійснювати таку діяльність до укладення першого такого деривативного контракту.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку може вимагати надання особами, що провадять діяльність, зазначену у пунктах 1 і 2 частини шістнадцятої статті 44 Закону, підтвердження, що діяльність з укладення товарних деривативних контрактів не є основною господарською діяльністю таких осіб.

Отже, враховуючи викладене вище, відповідно до Закону про ринки капіталу деривативний контракт, базовим активом якого є об’єкти нерухомості та/або майнові права на такі об’єкти нерухомості, відносяться до фінансових інструментів у розумінні Закону, та повинні вчинятися із залученням інвестиційної фірми.

Крім того, повідомляємо, що Комісією опрацьовується розробка нормативно-правового акту, яким буде врегульоване питання внутрішнього обліку та надання звітності інвестиційних фірм за правочинами щодо деривативних контрактів.

Щодо питання 8

Відповідно до 34 статті Закону про ринки капіталу:

у разі укладення деривативного контракту поза організованим ринком та в інших випадках, встановлених Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, інформація про укладений деривативний контракт подається до торгового репозиторію;

інформація про деривативні контракти, укладені на організованому ринку, подається до торгового репозиторію в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Статтею 86 Закону про ринки капіталу визначено, що Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку у встановленому нею порядку здійснює

авторизацію юридичних осіб, які мають намір провадити діяльність торгового репозиторію на ринках капіталу та організованих товарних ринках.

Авторизація здійснюється шляхом включення юридичних осіб до Реєстру осіб, уповноважених провадити діяльність торгового репозиторію на ринках капіталу та організованих товарних ринках.

На даний час, розроблений проєкт рішення НКЦПФР «Про затвердження Порядку авторизації юридичних осіб, які мають намір провадити діяльність торгового репозиторію на ринках капіталу та організованих товарних ринках, та умови провадження такої діяльності», оприлюднений на офіційному сайті НКЦПФР з метою громадського обговорення.

Зазначеним Порядком передбачений порядок авторизації НКЦПФР юридичних осіб, які мають намір провадити діяльність торгового репозиторію, вимоги до осіб, які мають намір провадити/провадять діяльність торгового репозиторію, умови провадження ними такої діяльності, порядок ведення реєстру осіб, уповноважених провадити діяльність торгового репозиторію на ринках капіталу та організованих товарних ринках та оприлюднення інформації з нього.

Підсумовуючи викладене, вважаємо, що обов’язковість подання інформації про укладені деривативні контракти та договори про заміну сторони, у випадках, передбачених НКЦПФР, відповідно до законодавства передбачена виключно до авторизованих НКЦПФР юридичних осіб, включених до Реєстру торгових репозиторіїв.

Додатково повідомляємо, на теперішній час жодна юридична особа не включена до Реєстру торгових репозиторіїв. До початку діяльності торгового репозиторію інформація щодо деривативних контрактів, вчинених поза межами організованих ринків, не подається сторонами таких деривативних контрактів.

Даний лист не є офіційним роз’ясненням Комісії та стосується виключно суб’єкта звернення.

Голова Комісії **Руслан МАГОМЕДОВ**